

Karolina Petersen 70 ár

Í 1960 vitjaði danski sosialmálaráðharrin ALV-stovnin við Áir. Her tekur Karolina ímóti Julius Bomholt, táverandi sosialmálaráðharra. Undir liðini á honum siggja vit N. Elæk-Hansen, ríkisumboðsmann og Niels Winther Poulsen, landstýrismaður stígur í land av »Thorshavn«

27. september var Karolina Petersen 70 ár. Hóast tey ikki vóru heima henda dag, eigur dagurin ikki at fara framvið, sum um einki var at tala um, tí fáur hevur verið so ágrýtin og hugaður í verki sínum, sum Karolina Petersen, prestafrúin í Hvalvík, seinni á Gjaranesi og nú Havmarkanonan, nú tey bæði, Petur hava fingið sær bústaðin á Fugloyarvegi í Havn.

Karolina er ættað av Toftum, foreldur hennara vóru Sanna á Torkilsheggi og kendi skiparin Andrias í Túni. Karolina gekk í real-skúla í Havn. Hon hevur alla sína tíð verið sera ágrýtin og hugað, serliga at skapa umstøður og arbeiði til teirra, sum av eini ella aðrari grund vóru tarnaði.

Rættiliga komu ætlanir hennara fram, tá hon sum prestakona í Hvalvík tók upp á seg at geva brekaðum møguleikar at gera burtunir og evnað til, hetta var í fyrstu tíðini í sjálvum prestagarðinum. Seinni, tá hon undir heitinum ALV setti á stovn revaliderings-depilin ALV á gomlu hvalastøðini við Áir og nú fekk møguleikar at upplæra kvinnu sum mann, skerd á einhvønn hátt, at kunna búgva seg til at taka lut í vanligum gerandislívi og arbeiði.

Her komu hennara hugskot og ætlanir rættiliga til sjónar, hóast hon ikki – minni enn so – altíð fekk tað

viðhald, ein kundi vænta.

Men framá gekk. Áhaldin var hon – og treiskaðist so mikið, at hon vann á afturhaldinum.

Bæði hetta at geva tónum hondum nakað at triva í til aftur at fáa tað innihald, sum okkara gerandislívi er ætlað, men eisini at veita lærdóm, geva grundútbúgving til at taka upp arbeiði av bókligum slag, fekk Karolina ikki bert í lag, men hon evnaði eisini at leggja so holla grund undir hetta arbeiði, at vit í dag eiga ein virðismiklan depil norðuri við Áir, undir heitinum ALV-skúlin – og sæti fyrri ALV-stovninum, sum liggur í Lucas Debesargøtu í Havn.

Karolina hevur eisini verið hin ofta neyðugi fírtarin. Stovnaði Vistarheimið í Havn fyrst í sekstíárunum, tá sjúkhusið úti við Sandágerðstanga var undir útbýgging. Sjúklingarnir vóru tá sendir norður til Áir at vera hesa útbýggingartíð, men tá teir ongantíð vóru tiknir inn aftur á sjúkhusið, stovnaði Karolina Vistarheimið, sum fyrstu tíðina hevði tilhald í leigaðum húsum í Havn. Tað er Vistarheimið, sum liggur í Tór-finsgøtu/Fugloyarvegi. Í 70-árunum varð vistarheimið við Toftavatn stovnað.

Eisini var Karolina stig-takarin og fírtarin av vistarheiminum Hotel Tors-havn í Gothersgade í Keyp-

mannahavn. Hugskotið var at veita føroyingum, sum komu í sjúkuorindum til Danmarkar, eitt pláss, ið betri kundi veita teimum skjól undir heimligum umstøðum og teir kundu kenna seg í góðum hondum í tíðini, teir máttu vera heimanfrá í sjúkuorindum.

Tað var eisini eitt satt bragd at fáa arbeiði, sum frímerkini góvu av sær, serliga at koma brekaðum tilgóða.

Stigtakarauppgávan hevur mangan verið tann, at Karolina hevur staðið fyrri. Í hesum viðfangi skal hennara lutur sum aktivur politikari ikki verða burturtagdur. Hóast stutt var skeiðið í landsstýrinum, so vóru tað týðandi mál, sum hon fekk borið niðan í tingið og samtykt.

Burtur úr rúgvuni nevna vit lógina um skattaskáa kr. 50.000 fyrri hvønn pensjonist, at kunna vinna sær umframt pensjónina. At henda lóg seinni er sett úr gildi av ringu tíðinum, er bert spall. Lógin um vardar íbúðir hevur gjørt stórt gagn.

Nú Karolina fer um tey 70 gevur hon tó ikki upp, hóast eisini hon væl kennir til at vera sjúk og vera brekað.

Hon situr í stýrinum fyrri Landssjúkrahúsið og Føroya Blindastovni og enn hevur hon fyristøðuna av ALV-stovninum og Vistarheiminum.

Hóast vit sjálvandi ynskja henni eitt gott og friðsælt otium, so vita vit av royndum, at best hóar Karolinu, tá virkisfýsni og virkni er ein partur av hennar dagdegnum. Tillukku við árunum.

5. bókin um Úlv Lítla

Hann fór at klippra sær

Men hann fór altíð at vera Úlvur Lítli.

Soleiðis hugsar lítli indíánadrongurin, Úlvur Lítli, nú hann er farin at ganga í skúla hjá teimum hvítu. At klippra sær, ikki at vera síðhærdur longur, er mest ásyniliga prógvíð um, at indíánarnir hava givið seg undir vald hvíta mansins.

Spurningurin er so bara, um indíánarnir her eftir veruliga eru fírir fyrri at varðveita síni serligu eyðkenni og varðveita leivdirnar av síni mentan og áskoðan.

Hesin spurningur verður reistur, men stendur ósvaraður í teimum fimm barnabókunum um Úlv Lítla, sum Bókadeild Føroya Lærarafelags hevur givið út.

Ikki er ov nógv sagt, at hesar indíánabókurnar um Úlv Lítla stinga burtur úr í rúgvuni av barnabókum, og tað er ikki uttan grund, at tær hava fingið tey allarbestu ummæli í Norðurlondum.

Í teimum fimm bókunum um Úlv Lítla, sum ongin er eir enn 100 síður til støddar, kanst tú lesa ein samandrætt av høvudstøttum í allari søguni hjá indíánunum, eftir at teir komu í samband við hvíta mannin í 1500-talinum. Indíánar høvdu tá í fleiri ártúsund livað á amerikanska meginlandinum. Teir høvdu sína egna ríku mentan og egnan livihátt. Teir livdu í samljóði við náttúruna, og hetta setti sín dám á øll viðurskipti teirra. Men ikki stórt meira enn 300 ár eftir at hvíti maðurin hevði sett fótin á land í Amerika, var henda mentan týnd.

Úlvur Lítli og lagnan hjá indíánunum
Svenski rithøvundurin Stig Ericson hevur valt at lýsa lagnuna hjá indíánunum við

søguni um indíánadrongin Úlv Lítla. Í teimum fimm bókunum sigur hann frá, hvussu Úlvur Lítli varð funnin í einum knýti úti í kavanum, hvussu hann fær navn, og hvussu hann verður uppdur til rættan veiðimann.

Men so við eitt er livsgrundarlagið hjá indíánunum burtur. Teir hvítu eru farnir undir ránsveiði eftir búfflumum, sum fækkast í stórum. Búfflarnir eru tað grundarlag, sum liv og mentan hjá indíánunum er bygt á. Indíánarnir noyðast nú at taka til takka við at verða sendir í Friðingarøki. Teir eru taparar í stríðinum ímóti teirri framtakshugaðu vesturlendsku mentanini, sum teir hvítu tilflýtararnir umboða.

Í bókunum verður eisini greiðliga lýst, hvussu meiningseyst tað var hjá indíánunum at gera uppreistir ímóti tí, sum teir kortini ikki kundu broyta.

Í Friðingarøkinum liva indíánarnir eina ófrælsa tilveru, har er onki at taka sær til og nógvir hava mist sjálvsvirðingina. Samfelagið er í uppløysing, og nógvir indíánar drekka nú andavatn, sum rúsdrekka verður rópt.

Í fimtu bókini um Úlv Lítla, *Úlvur Lítli og Talandi Tekn*, sum júst er útkomin, siggja vit, hvussu Úlvur Lítli og vinmaður hansara Revaoyra nokta at lata seg týna. Teir víðurkenna, at gudurin hjá teimum hvítu hevur víst sín mátt, og at indíánarnir heilt greitt eru við undirlutan. Úlvur Lítli og Revaoyra velja tí at fara í hvítan skúla hjá Svartkappa. Í skúlanum fáa teir nýggj vesturlendsk nøvn, og her læra teir talandi tekini, bókstavirnar, hjá teimum hvítu. Teir siggja

eisini týðuliga munin á mentanini hjá teimum hvítu og gomlu mentanini hjá indíánunum. Teir hvítu hava vald, og teirra mentan hevur framburð við sær, men hon hevur eisini sínar veikleikar. Og hetta verður lesarin eisini greiðir yvir, tá ið hann lesur hesar sjáldsama góðu barnabókurnar.

Tær fyrstu fyra bókurnar í bókaraðnum um Úlv Lítla eru: *Úlvur Lítli fær navn*, *Úlvur Lítli og bláfrakkarnir*, *Úlvur Lítli og skuggin* og *Úlvur Lítli og Hin Ensamalli*.

Steen Blicher Christensen hevur týtt bókurnar um Úlv Lítla, eisini fimtu og seinastu bókina í raðnum, *Úlvur Lítli og Talandi Tekn*. Henda bókin er 95 síður, og eins og hinar er hon prýdd við myndum eftir kenda svenska teiknarar Tord Nygren. Vert er at nevna, at bæði Stig Ericson og Tord Nygren í sambandi við hesa bókaútgávu vóru á drúgvum kaningarförðum í USA, har teir vitjaðu friðingarøki og kannaðu indianska mentan, søgu og livihátt.

Úlvur Lítli og Talandi Tekn er prentað á Einars Ofset. Hon er komin í bókabúðirnar og kostar 130 kr.

Blindastovnur Føroya

hevur opið mánadag–fríggjadag kl. 9–16.
Telefonir: 18222 og 19288.

BERGMENN
dansitonleikur ið dugir

Deyvafelag Føroya

Skrivstovan í Deyvahúsinum, Íslandsvegur 10 B,
er opin mánadag–fríggjadag frá kl. 9–11.
Telefon 17597. Telefax 13609. Skrivtelefon, ring
0123 og bið um 16929 ella 10714.

**Minnist
til
haldaragjaldið**